

Var almindelige Bemærkninger om vore militære Budgetter. Jeg kan ganske vist indrømme, at de ere store, at det er en betydelig Kvotabel af Statsudgifterne, som medgaar til de militære Budgetter. Men Spørgsmaalet er: Ere de større, end vi have Raad til, naar Udgifterne ere hensigtsmæssige og nødvendige? Det er saaledes, det forekommer mig, at Spørgsmaalet maa stilles. Om de i og for sig ere store eller ikke, er mindre væsentligt. At de skulle være større, end vi have Raad til, kan indtil Dato næppe bevises af Hensyn til det tidligere Overflud, og at de ere større end hensigtsmæssigt, er dog vistnok stor Tvivl underkastet. Der er saa ofte, vistnok ogsaa her i denne Sal, henvist til vore tidligere militære Budgetter. Man har sagt, at før 1842 var det utroligt, hvor lidt vore militære Budgetter androg, og man har henvist til Tiden mellem 1850 og 64, hvor imaa de vare, og man har stadig talt om den Stigning, der senere har fundet Sted. Det er ganske rigtigt, der har været en stor Stigning. Men Alting er steget, Bengenses Værdi er forandret betydelig, og Befolkningen er ogsaa steget, og Budgetterne maa saaledes ogsaa stige. Men dernæst er det et Spørgsmaal, om vi ikke have gjort for lidt tidligere. Jeg skal henvise til Tiden mellem 1850 og 1864, en Periode, hvor vi dog Alle havde Følelsen af, at der var tidligere Spørgsmaal, der henstode uafgjorte, og som vilde kunne komme frem igjen og medføre Krig. Navnlig henimod 1860, i Begyndelsen af Treerne, tænkte man dog altid, at det snart maatte komme til Krig med Tyskland, kort sagt, der var al mulig Anledning til at forberede sig til Krig, altsaa til at forøge sine Hærubgifter. Men hvorledes var Forholdet, da Krigen kom? Vi havde en meget slet, ufuldstændig Hærorfdring, sammensat af Stumper og Stykker, vi manglede Vaaben, Paaklædning og et Trainvæsen, altsaa var Forplejningen slet. En af de medvirkende Aarsager til, at Dannevirke maatte rømmes, var, uagtet man havde en Fjernbane til Flensborg i Njaggen, at Soldaterne ikke kunde faae varm Mad i visse Dele af Stillingen. Med Hensyn til Beklædningen skal jeg minde om en Ting, Noget, der gjorde et uudsletteligt Indtryk paa mig. Da jeg første Gang kom til Hæren, i Marts 1864, til Fredericia, kom Hans Majestæt Kongen et Par Dage efter og inspicerede Fæstningen. Han var ude i Standserne, og Besætningen var der opstillet til Parade — det var i Slutningen af Marts, den nogle og tyvende, et halvt Aar efter, at man havde begyndt at mobilisere — og man kunde da bagved de to første Gelededer se et tredie Geled stille med Træsko,

Bulehatte og laadne Kabudser. Det var et trostesløst Indtryk, man fik ved at se, at man maatte byde gamle Maend at læmpe paa den Maade. Det vilde man undgaa siden, og derfra stamme de forøgede Fordringer om Bagagekøffener, Ingenieurmateriel, Beklædningsgjenstande, fordi man nødvendig vil have, at den Historie skal gjentage sig. Hvorledes var Forholdet med Besætningen her i 1864? Det er ofte sagt, men jeg skal antyde det igjen, at man havde Noget, man havde en Feltbesætning, men uden permanente Værker, ved Dannevirke, og en lignende ved Dybbøl. Hvorledes tror man, Sagen vilde have stillet sig, hvis man havde været noget anderledes situeret, hvis man havde anvendt f. Ex. en 20 Millioner i denne Periode, nemlig 10 Millioner til Hærens Forhugning med Vaaben, Klæder, Træn osv. og andre 10 Millioner til passende Besætninger ved Dannevirke, Dybbøl og Fredericia? Det havde dog ikke været saa skrækkeligt, det havde maaste dog kunnet overkommes. Det var ubetydeligt, der var gjort, og Intet af permanent Karakter. Jeg vil ikke sige, at Resultatet var blevet et helt andet, men der var dog en Mulighed for, at Krigen ikke var kommen. Naar en Stormagt bestemmer sig til Krig, undersøger den nøie Forholdene hos sin Fjende, undersøger, hvorledes Hærens Beskaffenhed er, Udrustningen, Besætninger og deslige, og tager derefter sin Bestemmelse. Derfor er der Mulighed for, at man, naar man er godt udrustet, ikke bliver angreben. Vi vare mulig alligevel blevne angrebne, men Muligheden for, at Kampen var bleven ført paa en anden Maade, kunde have ført til, at Krigen kunde have endt med en anden Linie end den, vi fik, nemlig en Linie Husum—Flensborg. Havde Krigen ved permanente Værker kunnet trækkes ud en Maanedes Tid, var Resultatet maaste blevet et andet. Jeg tror, man skal være forsigtig med at paastaa, at saadanne Udgifter ere unødvendige, og at de helst maa undgaaes. I alt Fald maa jeg antage, at de Vestræbelser, som de forskjellige Krigsministre, der siden sidste Krig have været, have gjort for at udvikle vor Hær, hvilket har medført disse stadig forøgede Fordringer, have haft det for Øie, at naar vi igjen fik en Krig, maatte vi ikke gjerne staa, som vi stod sidste Gang. Det er det, hvorfor man i det Hele taget arbejder og stiller de Fordringer, som man kalder store. Det er for at bevare Freden, det er Hovedbetrækningsmedet, man vil søge at opnaa, og det er virkelig ingen Illusion, at man bevarer Freden ved at forberede sig godt til Krigen. Der er Ingen, der vil nægte, at, naar vi i adskillige Aar have haft en væ-